

Previerkové cvičenie na únik plynného technického chlóru v mestskej krytej plavárni

Exercise for Leakage of Gaseous Technical Chlorine in the Town's Indoor Swimming Pool Area

Ing. Monika Šullová

Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta bezpečnostného inžinierstva
Ul. 1.mája 32, 010 26 Žilina, Slovenská republika
Monika.Sullova@zilina.sk

Abstrakt

Uvedený článok rieši problematiku pripravenosti obce a jej možného ohrozovateľa pri úniku chemickej nebezpečnej látky a zabezpečenia ochrany obyvateľstva pred jej účinkami prostredníctvom vykonaného previerkového cvičenia. Previerkové cvičenie je zamerané na únik plynného technického chlóru v priestoroch mestskej krytej plavárne.

Kľúčové slová

Nebezpečná látka, účinky chemických nebezpečných látok, ochrana obyvateľstva, previerkové cvičenie.

Abstract

The article deals with the issue of the preparedness of the municipality and its potential endangered during the leakage of a chemical dangerous substance and ensuring the protection of the population against its effects by means of a check-up exercise. The screening exercise is aimed at leakage of technical chlorine gas in the urban indoor swimming pool area.

Keywords

Dangerous substance, effects of chemical dangerous substances, protection of the population, preliminary exercise.

Úvod

Slovenská republika rieši ochranu obyvateľstva v zmysle Zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. Paragraf 16 ods. 1 tohto zákona ukladá povinnosť právnickým osobám a fyzickým osobám podnikateľom pripravovať a zabezpečovať ochranu svojich zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti (ďalej len OPdS), ktoré môžu svojou činnosťou ohroziť. Uvedené činnosti sú zahrnuté aj v Pláne ochrany obyvateľstva, ktorý sa vypracúva v zmysle vyhlášky č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok. Plán ochrany obyvateľstva tvorí súhrn dokumentov, ktoré obsahujú plán realizácie úloh a opatrení civilnej ochrany (ďalej len CO) a protiradiačných, protichemických a protibiologických opatrení. Opatrenia sa vypracúvajú pre prípad mimoriadnej udalosti (ďalej len MU) spojennej s únikom chemickej nebezpečnej látky (ďalej len CHNL) pri manipulácii, havárii v objekte, havárii pri preprave, teroristickom útoku alebo inom zámernom alebo náhodnom použití.

Jednou z činností pre pripravenosť riešenia uvedenej MU a znižovanie jej následkov je vykonávanie previerkových cvičení, pri ktorých sa preverí činnosť všetkých dotknutých osôb [1].

Mestská krytá plaváreň

Mestská krytá plaváreň (ďalej len MKP) v Žiline je prevádzkovateľom plaveckých bazénov a systému úpravy vody v bazénoch, kde sa dezinfekcia vykonáva pomocou plynného technického chlóru kategorizovaného ako nebezpečná chemická

látka. Celkové množstvo vybranej CHNL nedosahuje prahové hodnoty kategórie „A“ a týmto je zaradená ako prevádzka s podlimitným množstvom vybraných CHNL v zmysle zákona o prevencii závažných priemyselných havárií.

Obr. 1 Grafické znázornenie pásma ohrozenia v prípade úniku chlóru [4]

Ako jediná CHNL v prevádzke MKP v Žiline je v rámci technológie úpravy bazénovej vody (dezinfekcie) používaný plynný technický chlór, ktorý sa za prevádzkových podmienok technológie nachádza v primárnom systéme v plynnom alebo kvapalnom skupenstve.

Plynný technický chlór sa vyskytuje výhradne len v priestore malej chlórovne, v samostatnom technologickom objekte v suteréne v západnej časti budovy v objeme max. 250 kg. (štyri tlakové fľaše s objemom 62,5 kg). Malá chlórovňa predstavuje samostatnú miestnosť s predsieňou.

Vypočítané koncentračné limity pre možné vyhlásenie MS po vzniku MU s únikom toxického chlóru Cl_2 .

LC_{50} (615 ppm) = vypočítaná vzdialenosť - polomer = 97 metrov v smere vetra.

LC_{50} - stredná letálna koncentrácia, pri ktorej dôjde k mortalite minimálne 50 % osôb vystavených účinkom Cl_2 pre 5 až 10 minútovú expozíciu u nechránených osôb.

IDLH (10 ppm) = vypočítaná vzdialenosť - polomer = 667 metrov v smere vetra.

IDLH - hodnota koncentračného limitu par CHNL chlór pre okamžité nebezpečenstvo ohrozenia zdravia alebo života u nechránených osôb s časovou expozíciou do 30 minút [5].

Zámer cvičenia

Zámerom cvičenia je vykonanie súčinnostného, jednostupňového cvičenia na overovanie vypracovaných metodík činností cvičiacich s úlohou garanta cvičenia spoločnosťou Mestská krytá plaváreň (MKP), s.r.o. Žilina, ako ohrozovateľ obyvateľstva v meste Žilina a zapojenia viacerých prvkov krízového manažmentu za účelom zlepšenia súčinnostných väzieb s využitím telekomunikačných a informačných systémov - teoretická a praktická príprava.

Téma cvičenia

„Činnosť štábu CO (ďalej len CO) a jednotky CO v spoločnosti MKP, s.r.o. Žilina po vzniku MU spojenej s únikom CHNL - plyný technický chlór z tlakovej fľaše počas procesu skladovania pred objektom chlórovne a činnosť orgánov krízového riadenia zainteresovaných cvičiacich po vyhlásení mimoriadnej situácie (ďalej len MS) na území mesta Žilina“.

Pre cvičenie bol vybratý najrizikovejší havarijný scenár, kontinuálny únik technického chlóru z tlakovej fľaše - disperzia.

Preverovaná oblasť

Výkonaním cvičenia sa preveria protichemické, opatrenia a prevencia ochrany zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti.

Pracovné podmienky v čase cvičenia

V čase cvičenia sa spoločnosť nachádza v bežnej pracovnej prevádzke v rámci sanitárneho dňa. Počas dňa sa v plavárni nachádzajú zamestnanci a ostatné osoby podľa reálnej skutočnosti a to v počte:

- zamestnanci MKP: 19,
- cvičiace osoby za preverovaný subjekt: 17.

Zapojené cvičiace zložky

- Mesto Žilina:
  - členovia krízového štábu mesta v počte 5,
  - členovia Dobrovoľného hasičského zboru mesta v počte 6,
  - členovia Mestskej polície v počte 6,
  - členovia Slovenského červeného kríža v počte 4.
- Okresný úrad Žilina, Odbor krízového riadenia, Koordinačné stredisko Integrovaného záchranného systému Okresného úradu v Žiline.
- Vybrané právnické osoby v meste Žilina sídlia v zóne ohrozenia života a zdravia od MKP.

Ciele cvičenia

- vypracovať komplexnú dokumentáciu pre simuláciu cvičenia,
- vyškoliť zamestnancov ohrozovateľa na sebazáchranu a záchranu osôb prevzatých do starostlivosti v súlade s právnymi predpismi a normami Slovenskej republiky,
- zosúladiť vypracovanú metodiku činností orgánov krízového štábu a jednotky civilnej ochrany (ďalej len CO) predmetnej spoločnosti a zainteresovaných cvičiacich záchranných zložiek pri riešení úloh a opatrení po vzniku mimoriadnej udalosti,
- zabezpečiť v rámci cvičenia ochranu svojich zamestnancov, OPdS a dotknutého obyvateľstva pred pôsobením negatívnych účinkov CHNL - plyného technického chlóru,
- zistiť časy dojazdu záchranných zložiek na miesto udalosti,
- zistiť predpokladaný čas evakuácie ohrozených osôb z miesta ohrozenia,
- precvičiť časový sled informačného toku od vzniku MU ku ohrozeným právnickým subjektom.

Miesta vykonania cvičenia

- Krízový štáb Mestského úradu v Žiline - 1. poschodie, zasadačka MsÚ v Žiline miestnosť č. 104.
- Krízový štáb Okresného úradu Žilina - 6. poschodie, miestnosť č. 603 Okresného úradu Žilina, Janka Kráľa 4.
- Krízový štáb MKP - 1. poschodie, zasadačka, miestnosť č. 18.

Úlohy pre cvičiacich

- Metodicky precvičiť spôsob a postup zvolania členov orgánov krízového riadenia cvičiacich na určené pracoviská po získaní informácie o vzniku mimoriadnej udalosti.
- Spresniť a zoznámiť sa s plánmi ochrany obyvateľstva a plánmi ochrany zamestnancov a OPdS v súlade s vlastnou pôsobnosťou.
- Vykonať kontrolu vybavenosti pracoviska so zameraním sa na:
  - funkčnosť spojovacích prostriedkov,
  - ochranu členov orgánov krízového riadenia v súvislosti s možným pôsobením toxických účinkov CHNL na život a zdravie,
  - funkčnosť varovacej a vyznamievacej techniky a iných informačných prostriedkov na zabezpečenie varovania a vyznamenia (sirény, rozhlas, megafón a pod.),
  - výpočtovú techniku (pre zabezpečenie informačného toku),
  - znalosť obsahu dokumentácie k cvičeniu.

Etapy cvičenia

- Príprava orgánov krízového riadenia a ostatných cvičiacich spojená s inštrukciou.
- Riešenie úloh a opatrení krízovým štábom a ostatných cvičiacich po vzniku MU spôsobenú haváriou TF chlóru spojenú s vyhlásením MS mestom Žilina.
- Vykonanie krátkodobej evakuácie svojich zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti ako reakcia cvičiacich na Rozohr č. 2. v nadväznosti na vykonanie ostatných protichemických opatrení.
- Ukončenie a vyhodnotenie cvičenia v rámci jednotlivých pracovísk.

Vyhodnotenie cvičenia

Na základe vykonaného cvičenia boli zistené časy vykonania činností na záchranu života a zdravia ohrozených osôb v konkrétnych podmienkach, čase a termíne cvičenia s prihliadnutím na skutočnosť, že cvičenie sa vykonávalo prvýkrát od existencie MKP.

Tab. 1 Časový prehľad zásadných činností

Časy od vzniku mimoriadnej udalosti	Minúty
Ochrana osôb v pásme priameho ohrozenia LC ₅₀	2
Informovanie dotknutých osôb	3
Čas príchodu: Mestská polícia	3
Spresňovanie počtu zamestnancov a OPdS v mieste ohrozenia	10
Evakuácia z ohrozeného územia	15
Ochrana osôb v pásme ohrozenia IDLH (10 ppm)	20
Čas príchodu: Dobrovoľní hasiči	20
Čas príchodu: Slovenský červený kríž	20
Čas vyhlásenia mimoriadnej situácie mestom Žilina	60
Čas odvolania mimoriadnej situácie mestom Žilina	240

Namerané časové údaje uvedené v tab. 1 sú výsledkom profesionálneho zaškolenia cvičiacich účastníkov, kedy by v tomto prípade bola malá pravdepodobnosť ujmy na živote a zdraví ohrozených osôb.

Preventívne opatrenia

Mestá a obce by mali na základe svojich kompetencií vykonávať kontrolu dodržiavania právnych predpisov a bezpečnostných postupov uvedených v plánoch ochrany obyvateľstva za účelom ochrany svojich obyvateľov. Dôležité je tiež apelovať na prevádzky, aby modernizovali svoje technológie, kde sa používajú CHNL a tým by znižovali množstvo CHNL pre potreby strojnotechnologických zariadení a následne by sa znížilo možné nebezpečenstvo ohrozenia života a zdravia obyvateľov.

Ako preventívne opatrenia na vykonanie rýchleho zásahu a rýchleho vyzhromačenia obyvateľov pri vzniku mimoriadnej udalosti spojenú s únikom CHNL mestá a obce prostredníctvom krízových štábov a v spolupráci s Okresnými úradmi vykonávajú previerkové cvičenia s ohrozovateľmi. Na základe vyhodnotení sa zistilo, že tieto cvičenia sú veľkým prínosom na prehlbovanie si znalostí v oblasti riešenia krízových situácií spojených s únikom CHNL.

Informovanosť obyvateľov o režimových opatreniach v prípade úniku CHNL žijúcich v najbližšom okolí uvedených ohrozovateľov sa vykonáva prostredníctvom informatívnych letákov, ktoré dostane každá rodina a aj prostredníctvom informácií na webových stránkach miest a obcí. V prípade úniku CHNL by mali mať mestá a obce vypracované plány evakuácie, spôsob jej riadenia a zabezpečenia.

Záver

Jednou z hlavných úloh a poslaním zástupcov miest a obcí je zabezpečenie príjemného a bezpečného života jej obyvateľov. Vieme, že v súčasnosti sa bezpečnosti obyvateľstva na celom svete dáva čoraz väčší dôraz z dôvodu častejších výskytov mimoriadnych udalostí a to hlavne vznikom priemyselných havárií, dopravných nehôd s únikom CHNL a čoraz častejšími častými teroristickými útokmi. Musíme vykonávať také kroky, aby sme boli na riešenie týchto mimoriadnych udalostí teoreticky a hlavne prakticky pripravení.

Použitá literatúra

- [1] Zákon NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.
- [2] Vyhláška MV SR č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov.
- [3] Nariadenie č. 5 MV SR o plnení úloh pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení, Vestník MV SR čiastka 3, zo dňa: 13. 1. 2017.
- [4] BARTOLEN, O. 2016.: Vyhodnotenie oblasti ohrozenia pri úniku CHNL v spoločnosti MKP, s.r.o. Žilina.
- [5] BARTOLEN, O. 2016.: *Plán ochrany svojich zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti v spoločnosti MKP, s.r.o. Žilina.*
- [6] ŠULLOVÁ, M. 2015.: *Plán ochrany obyvateľstva mesta Žilina.*